

אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדע המדינה
המגמה לתקשורת ציבורית

תקשורת בין-תרבותית 01-773-71
 קורס בחירה – שנתי (2 ש"ש) - ב.א.
 תשס"ז
ד"ר לינדה-רנה בלוץ

שעור : ימי ד' 10:00 – 11:30

שעת קבלה : ימי ד', 14:00 – 15:00, ולפי תאום מראש.

מס' חדר משרד :

דוא"ל : hillelw@post.tau.ac.il

תיאור ומטרות הקורס :

הקורס יעסוק בנייתו מרכיבי התקשורת הבין-תרבותית, תפישתו והשתקפותו בחברה. קורס זה מתבסס על תיאוריות ומושגים הקשורים בלימוד התקשורת הבין-תרבותית. ייכלל מידע ממספר תחומים שונים בתקשורת ובפרט, תקשורת בין-אישית, וכן גם יוצגו תיאוריות מדיסציפלינות אחרות הכוללות: אנתרופולוגיה, בלשנות, סוציולוגיה, פסיכולוגיה, היסטוריה, ויחסים בינלאומיים. במהלך הקורס, נדגיש דרכי ראייה שונים, יחד עם הסינון התרבותי שלנו. יחד עם חשיפה לתרבויות שונות בעולם, אנחנו נתמקד בתרבות הישראלית. מחד גיסא, נדבר על השונה והאחר, הבולט והיוצא דופן; ומאידך גיסא, נתבונן ברפלקסיביות על עצמו, על שגרת היום-יום, ועל ה-"סתם" והרגיל. הקורס ידגיש שיטות מחקר איכותניות, ובפרט, שיטות אתנוגרפיות. בעבודה הסופית סטודנטים יחקרו תת-קבוצה בתוך התרבות הישראלית הרחבה.

דרישות הקורס:

1. השתתפות—(15% מהציון)--השתתפות בפגישות היא חובה. הכוונה איננה רק לנוכחות אלא גם להשתתפות פעילה בדיונים תוך הפגנת בקיאות בחומר הביבליוגרפי של הקורס, ואיסוף חומר רלוונטי ממקורות חיצוניים (למשל, מתקשורת ההמונים). **הקריאה** בקורס הוא מרכיב חיוני. בלעדיו, קשה יהיה לעקוב אחר חלק מההרצאות. כל המשתתפים בקורס יהיו אחראים לקריאת החלק המשותף של הרשימה הביבליוגרפית. עם זאת, ישנם מאמרים—או חלקים מתוכם-- שהינם יחסית חשובים יותר לדיון, והם יצוינו על-ידי המרצה. מידי פעם, תפנה המרצה לסטודנט מסוים בקשר לחומר הקריאה (מתוך החומר החשוב יחסית יותר לדיון), ואם יתברר שלא קרא כלל את החומר, ייפגע ציון ההשתתפות שלו. **איסוף חומר ממקורות חיצוניים**—הסטודנטים מתבקשים להציג במהלך הקורס חומר רלוונטי לתכני הדיונים (בצורת כתבות ומאמרים מהעיתונות הכתובה, סרטים, וכו') שיכול לחדד נקודה, להאיר נושא, או לעורר עניין. מן הסתם, הדבר יקרה במהלך כל הקורס, אבל לפחות פעם אחת, יתבקש כל סטודנט להציג חומר אקטואלי הקושר בין תכני הקורס

ל-"מציאות" בה אנחנו חיים, ולשם כך יוקצב לו זמן.

2. מטלה קטנה—(15% מהציון)—לראיין אדם "זר", לסכם, ולכתוב התרשמות. אורך העבודה כ-5 עמודים. פרטים ספציפיים יינתנו בקורס.

3. הצגת עבודה סופית—(5% מהציון)—פרזנטציה בפני חברי הכתה והמרצה לגבי הקבוצה הנחקרת לעבודה הסופית—מה היא הקבוצה ומה מטרתה? מה הקשר של הדובר לקבוצה? מי משתתף בה וכו'? איך יצפה בקבוצה ולכמה זמן? מה מייחד אותה מקבוצות אחרות וכו'.

4. עבודה סופית—(40% מהציון)—בעבודה הסופית סטודנטים ינתחו תת-קבוצה בחברה הישראלית, ויבחנו אם יש בה מאפיינים של תת-תרבות, לאחר צפייה ממושכת בה (או אף השתתפות פעילה בה). פרטים ודוגמאות לגבי סוגי הקבוצות יינתנו בקורס. על הסטודנטים להציע נושאים לעבודה (בכתב) עד תחילת הסמסטר השני. על כל אחד לדאוג לקבל אישור מהמרצה. אורך העבודה יהיה כ-15 עמודים. על העבודה לכלול חלק מהפריטים מתוך הביבליוגרפיה של הקורס. יש לציין את פריטי הביבליוגרפיה לפי שיטת ה-APA—כלומר לפי צורת הופעתם ברשימה הביבליוגרפית שמופיעה כאן בהמשך (בסילבוס זה).

5. מבחן—(25% מהציון)—מטרת המבחן היא לבחון את הבנת חומר הקריאה וההרצאות על-ידי הסטודנטים ויכולתם לנתח דברים גם בפרספקטיבה רחבה וגם בצורה ממוקדת. על בסיס "ספר פתוח", יהיה על הסטודנטים להפגין את הבנתם לגבי מאמרים מסוימים מתוך הביבליוגרפיה של הקורס (חלקם ייבחרו על-ידי המרצה, אחרים ייבחרו על-ידי הסטודנטים—כולם מתוך הביבליוגרפיה של הקורס), בשילוב עם ההרצאות, ולקשור את החומר לראיין שערכו עם אדם "זר" ("מטלה קטנה"—לעיל) בדרכים שונות (פרטים בקורס).

נהלים נוספים: לא יהיו איחורים למפגשים (ללא סיבה מאד מוצדקת). אין לאכול בשיעור. טלפונים סלולאריים יכובו מראש—לא יהיו כלל שיחות בטלפון בזמן השיעור (סטודנט היוצא מהשיעור לדבר בטלפון יתבקש לא לחזור).

סיכום מרכיבי ציון הקורס:

1. 15% נוכחות סדירה בפגישות הקורס והשתתפות כללית בדיוני תוך גילוי בקיאות בחומר הקריאה והצגת חומר אקטואלי.
2. 15% מטלה קטנה (לראיין "זר")
3. 5% הצגת עיקרי העבודה סופית בפני משתתפי הקורס
4. 40% הערכה של העבודה הסופית הכתובה (ניתוח תת-קבוצה)
5. 25% מבחן על חומר קורס (הרצאות, חומר הביבליוגרפיה והפקת לקחים ביחס למטלה הקטנה).

מהלך הקורס:

סמסטר א'

במהלך הסמסטר הראשון יהיו הרצאות ודיונים משותפים בנושאים הקשורים בקורס. תכני הקורס מחולקים ליחידות (ולא לשיעורים) משום שמספר השיעורים בהם נדון בנושאים מסוימים תלוי בגורמים שונים ויכול להשתנות מקבוצת סטודנטים אחת לשנייה. נושאי היחידות בקורס:

א. יחידה I פתיחה לקורס: "הכר את עצמך" - הכרה ערנות ודימוי עצמי; רקע, הגדרות.

ב. יחידה II "האם אתם רואים מה שאני רואה?" - תפישות אנושיות, תקשורתיות, בין-תרבותיות.

ג. יחידה III "כמה זה מספיק?" - תצפיות ואתנוגרפיה בקצרה.

ד. יחידה IV "עולם השפה המדוברת" - מילים ושפות.

ה. יחידה V "הקוד האחר" - תקשורת בלתי-מילולית ותופעות פרא-לינגוויסטיות.

החומר הביבליוגרפי המלווה כל יחידה מפורט בהמשך (נ.ב. זוהי קריאת החובה המשותפת לכל הסטודנטים).

סמסטר ב'

א. המשך הרצאות (בהתאם לקצב הקורס).

ב. משחק סימולציה והפקת לקחים (אם יתאפשר לפי מספר הסטודנטים בקורס ותנאים אחרים הדרושים לכך).

ג. הצגת חומרי אקטואליה ע"י סטודנטים.

ד. סיכום והדרכה לכתובת העבודה הסופית.

ה. הצגת עיקרי העבודה הסופית בפני משתתפי הקורס.

להלן רשימה ביבליוגרפית חובה לפי יחידות לימוד של הקורס

יחידה I -- תרבות ואנחנו

- Agar, M. (1994). The intercultural frame. International Journal of Intercultural Relations, 18 (2), 221-237.

כתב עת בספרייה לפסיכולוגיה (151213)

- אלמוג, ע. (1987). הצבר-דיוקן. תל אביב: עם עובד. פרק שני (עמ' 215-124)

שמור סוציולוגיה לפי אלמ.צב (337776)

- Miner, H. (1956). Body ritual among the Nacirema. In A.C. Lehmann and J.E. Myers (1989). Magic, witchcraft, and religion: An anthropological study of the supernatural (second edition) (Pp. 78-81). Mountain View, CA: Mayfield.

תדפיס 223 (167773)

- Sacks, H. (1970). On doing "being ordinary". In J.J. Atkinson and J. Heritage (1984). Structures of Social Action: Studies in Conversation Analysis. Cambridge: Cambridge University Press (pp. 413-429).

STR 001.542 (33176)

- Thornton, S. (1997). General Introduction. The Subcultures Reader. London: Routledge (pp. 1-7).

תדפיס 9016 (561544)

יחידה II -- תפישות

- Anderson, J.W. (1991). A comparison of Arab and American Conceptions of "Effective" Persuasion (pp. 96-106). In L.A. Samovar and R.E. Porter (Eds.), Intercultural communication: A Reader (6th edition). Belmont, CA: Wadsworth.
תדפיס 9876 (594362)

אחד משני המאמרים הבאים מתוך עבודותיו של ה. באבא (Homi Bhabha).

- **(1)** באבא, ה. שאלת ה-"אחר": הבדל, אפליה ושיח פוסט-קולוניאלי. בתוך ת. ליבס ומ. טלמון (עורכות). תקשורת כתרבות—מקראה כרך ב': יצירת משמעות כמפגש בין טקסט לבין קוראים. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
שמו מדעי המדינה לפי ליב.תק (553232)

מקור באנגלית:

Bhabha, H. K. (1990). The other question: Difference, discrimination and the discourse of colonialism. In R. Ferguson, et al. (Eds.) Out there: Marginalization and contemporary cultures. Cambridge, MA: MIT Press.

אין

או (2)

Bhabha, H. K. (1994). The other question: Stereotype, discrimination and the discourse of colonialism. In H. K. Bhabha, The location of culture (pp. 66-84). London: Routledge.
בספריה לאנגלית 809BHA (272278)

- Hatch, E. (1983). The evaluation of culture (pp. 394-400). In L.A. Samovar and R.E. Porter (Eds.). Intercultural Communication: A Reader (6th edition). Belmont, CA Wadsworth.
תדפיס 9877 (594366)

- Jain, N.C. (1991). World View and Cultural Patterns of India (pp. 78-86). In L.A. Samovar and R.E. Porter (Eds.). Intercultural Communication: A Reader (6th edition). Belmont, CA: Wadsworth.
תדפיס 9878 (594367)

- Kim, Y.Y. (1991). Intercultural Personhood: An Integration of Eastern and Western Perspectives (Pp. 401-410). In L.A. Samovar and R.E. Porter (Eds.). Intercultural Communication: A Reader. (6th edition). Belmont, CA: Wadsworth.
תדפיס 9879 (594369)

קריאה מומלצת (רקע)

יחידה III -- תצפית ואתנוגרפיה

- Geertz, C. (1973). Thick description. In The Interpretation of Cultures. New York: Basic Books. (Pp. 3-33).
שמור סוציולוגיה לפי GEE (4257)

תרגום לעברית: גירץ, ק. (1973). תיאור גדוש: לקראת תיאוריות תרבות פרשנית. פרשנות של תרבויות. ירושלים: כתר. (ע"מ 15-39)
שמור סוציולוגיה לפי גירץ (130099)

- Hymes, D. (1974). Foundations in Sociolinguistics: An Ethnographic Approach. Philadelphia: University of Pennsylvania Press. Pp. 51-65.
תדפיס 9872 (593762)

- Katriel, T. (1991). Communal Webs: Communication and Culture in Contemporary Israel. New York: SUNY Press. Pp. 1-10.
תדפיס 9013 (561520)
- תרגום לעברית: כתריאל, ת. (1999) מילות מפתח. חיפה: אוניברסיטת חיפה.
שמור סוציולוגיה לפי כתריאל מל (428960) פרקים 3, 7
- Katriel, T. (1985). Gripping as a verbal ritual in some Israeli discourse. In M. Dascal (ed.), Dialogue: An Interdisciplinary Approach. Amsterdam: John Benjamins, B.V.
בספריה לפילוסופיה 401.9DIA (36241)
- תרגום לעברית: כתריאל, ת. (1999). מילות מפתח, חיפה: אוניברסיטת חיפה--"קיסורים".
שמור סוציולוגיה לפי כתריאל (428960)
- **קריאה מומלצת לרענון הנושא של שיטות מחקר אתנוגרפיות (אחד מהטקסטים הבאים, או טקסט אחר לפי הסכמת המרצה):**
- Agar, M. H. (1986). Speaking of ethnography (Qualitative research methods, vol. 2). Beverly Hills, CA: Sage.
306 AGA (45074)
- Fetterman, D. M. (1989). Ethnography step by step. Newbury Park, CA: Sage.
אין
- Hammersley, M., and Atkinson, P. (1983). Ethnography: Principles in Practice. London: Routledge.
בספריית סמינר לוינסקי. מכללה למנהל

יחידה IV -- השפה

- Becker, C.B. (1986). Reasons for the Lack of Argumentation and Debate in the Far East (Pp. 234-243). In L.A. Samovar and R.E. Porter (Eds.). Intercultural Communication: A Reader. (6th edition). Belmont, CA: Wadsworth.
תדפיס 9141 (563581)
- Bloch, L-R. (2003). Who's afraid of being a *freier*: The analysis of communication through a key cultural frame. Communication Theory, 13 (2), 125-159.
EJournal
- Carbaugh, D. (1989). Fifty terms for talk: A cross-cultural study. In S. Ting-Toomey and F. Korzenny (eds), Language, communication, and culture: Current directions (pp. 93-120). Newbury Park, CA: Sage.
בספריה לחינוך 138475 (302.2 LAN)
- Fitch, K. L. (1991). The interplay of linguistic universals and cultural knowledge in personal address: Colombian *Madre* terms. Communication Monographs, 58 (3), 254-272.
אין
- Katriel, T. (1986). Talking Straight: Dugri Speech in Israeli Sabra Culture. Cambridge: Cambridge University Press. (Pp. 9-33).
בספריה לאנגלית KAT 492.472 (58548) וגם תדפיס 9148 (563683)
- Philipsen, G. (1975). Speaking "like a Man" in Teamsterville: Culture Patterns of Role Enactment in an Urban Neighborhood. Quarterly Journal of Speech, 61, 13-22.
תדפיס 9017 (561546)

- Philipsen, G. (1989). Speech and the communal function in four cultures. In S. Ting-Toomey and F. Korzenny (eds), Language, communication, and culture: Current directions (pp. 79-92). Newbury Park, CA: Sage.

(138475) 302.2 LAN בספריה לחינוך

יחידה V – התקשורת הבלתי-מילולית

- Braithwaite, C.A. (1990). Communicative Silence: A Cross-Cultural Study of Basso's Hypothesis (pp. 321-327). In D. Carbaugh (Ed.), Cultural Communication and Intercultural contact. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

(561549) 9018 תדפיס

- Hall, E.T. (1969). Distances in Man; Proxemics in a Cross-Cultural Context: Germans, English, and French; Japan and the Arab World. In E.T. Hall, The Hidden Dimension. New York: Doubleday. (Pp. 113-164).

155.91 HAL (160875)

- Hall, E.T. (1983). Monochronic and Polychronic Time. The Dance of Life: The Other Dimension of Time. New York: Doubleday. (Pp. 41-54).

115 HAL (23278)